

ELÉG VOLT?

Én vagyok az egyetlen fickó ebben az országban, akinek elege van abból, ami történik? Hova a pokolba tűnt a harci kedvünk? Torkunk szakadtából kellene tiltakoznunk. Van egy rakás fickónk, akik anélkül, hogy bármi elképzelésük lenne, államunk hajóját éppen egy sziklaszirtnek kormányozzák, vállalati gaztevőink, akik kilopják még a szemünket is, sőt még egy hurrikán után sem vagyunk képesek rendbe szedni a dolgokat, nemhogy hibrid autót építeni. De ahelyett, hogy méregbe gurulnánk, mindenki csak ül, és a fejét csóválja, miközben a politikusok azt mondják: „Tartsuk az irányt!”.

Tartsuk az irányt? Biztos viccelnek. Ez *Amerika*, nem az istenverte *Titanic*. Adok egy jó tanácsot: *Szabadulj meg a feleslegtől!*

Azt hihetik, kezdek szenilis lenni vagy meghibbantam, és lehet, hogy tényleg ez történt. De valakinek szólnia kell. Már alig-alig ismerek rá erre az országra. Az Egyesült Államok elnöke szabad utat kapott, hogy az alkotmányt semmi-be vegye, lehallgassa a telefonjainkat, és koholt hazugságok alapján háborúba sodorjon minket. A Kongresszus a vagyonosoknak szánt hatalmas adócsökkentés engedélyezésével válaszol a költségvetési hiányra (köszönöm, de nekem nincs rá szükségem!). Az üzleti élet vezetői közül a leghíresebbek nem az újítók, hanem akiknek a kezén bilincs csattan.

Miközben mi Irakban játszadoxunk, a Közel-Kelet lángokban áll – úgy látszik, hogy senki nem tudja, mit kellene tenni. A sajtó pedig ahelyett, hogy izzasztó kérdéseket tenne fel, pomponlányként ugrál. Hol van ez annak az Amerikának az ígéretétől, amiért a szüleink átkeltek az óceánon. Nekem elegendő van! És önöknek?

Egy lépéssel tovább megyek. Nem nevezhetjük magunkat hazafinak, ha mindezt *nem* találjuk felháborítósnak. Felkészültem, és hajlandó vagyok megvívni a harcot.

A barátaim próbálnak lehűteni. Mondogatják, hogy „Lee, 82 éves vagy, hagyd a háborgást a fiatalokra”. Nagyon szeretnék így tenni – amint öt másodpercre el tudom őket szakítani az iPodjuktól, és elérem, hogy rám figyeljenek. Nem maradhatok csöndben, hazafias kötelességem felszólalni. Azt hiszem, meg fognak hallgatni az emberek. Állítólag őszintének ismernek. Ezért el fogom mondani, hogy miként látom a helyzetet. Nem lesz kellemes, de legalább igaz. Remélem, megzavarom azoknak a fiataloknak a nyugalma, akik azt állítják, azért nem szavaznak, mert nem bíznak abban, hogy a politikusok az érdekeiket képviselik. Hé, Amerika! Ébresztő! Ezek az emberek *értünk* dolgoznak.

Különben is, kik ezek?

Miért is vagyunk nyakig a pácban? Hogy került ez a társaság Washingtonba? Nos, mi szavaztunk rájuk – legalább is néhányan ezt tették. Elmondom viszont, hogy mit *nem* tettünk. Nem járultunk hozzá az alkotmány felfüggesztéséhez. Abba sem egyeztünk bele, hogy felhagyunk a kérdésekkel és a válaszok követelésével. Néhányunknak elege van, és belefáradtunk abba, hogy a hazaárulók beszédeit hallgassuk. Ahonnan én jövök, ezt diktatúrának és nem demokráciának nevezik.

Senki ne mondja nekem, hogy ez csak a jobboldali republikánusok vagy a liberális demokraták hibája. Ez gyenge érv, és az egyik oka, hogy idáig jutottunk. Nem *frakciókból* állunk, hanem egy *nemzet* vagyunk. Közös elveket és eszményeket vallunk. Együtt emelkedünk és bukunk.

Hová lett azoknak a vezetőknek a hangja, akik tettekre buzdítanak és büszkévé tesznek? Mi történt Lincoln erős és elszánt pártjával? Mi történt Franklin Delano Roosevelttel és Truman bátor néppártjával? Voltak olyan idők ebben az országban, amikor a nagy vezetők felemeltek bennünket, és arra sarkalltak, hogy akarjuk a jobbat. Hol vannak ezek a vezetőink?

Vezetői teszt

Sosem voltam fővezér, de vezérigazgató, az igen. Tudok néhány dolgot a felsővezetésről. Kigondoltam kilenc pontot – nem tízet (nem akarom, hogy azzal vádoljanak, Mózesnek gondolom magam). „A vezetés kilenc kulcsszava” nevet adtam nekik. Nem különlegesek, sőt nem is bonyolultak. Világos, egyértelmű képességek, amelyeknek minden igazi vezető tarsolyában ott kellene lenniük. Vessünk csak egy pillantást a Bush-kormányzat eredményeire. Akár tetszik, akár nem, ez a társaság 2009 januárjáig marad. Talán tanulhatunk még valamit, mielőtt 2008-ban a szavazóurnákhoz járulunk. Használjuk a vezetői tesztet, amikor az országot kormányozni akaró jelölteket megvizsgáljuk. Csak rajtunk múlik, bölcsen döntünk-e.

Íme a listám:

Egy vezetőnek *kíváncsinak* kell lennie. Az „Igen, uram!”-ot visszhangzó belső körökön kívül más embereket is meg kell hallgatnia. Telhetetlenül kell olvasnia, mert a világ nagy

és bonyolult hely. George W. Bush azzal kérkedik, hogy soha nem olvas újságot. „Csak átfutom a főcímekeket” – mondja. Jól hallom? Az Egyesült Államok elnöke, és soha nem olvas újságot? Thomas Jefferson egyszer azt mondta: „Ha rám bíznanák, hogy eldöntsem, kormányunk legyen újságok nélkül vagy újságjaink kormány nélkül, egy pillanatig sem haboznék, hogy az utóbbit támogassam.” Bush ezzel nem ért egyet. Amíg hozzájut a napi egy, edzőteremben töltött órájához, közben a hangszórókból a Fox Newst hallgatva – bármire készen áll.

Ha egy vezető sosem hagyja el a komfortzónáját, hogy más elképzelések is eljussanak hozzá, akkor a gondolkodása begyepesedik. Ha nem teszi mérlegre a meggyőződéseit, honnan fogja tudni, hogy igaza van-e? Az arrogancia egy formája a mások meghallgatására való képtelenség. Azt jelenti, hogy vagy azt hiszed, már mindent tudsz, vagy csak egyszerűen nem törődsz másokkal. A 2006-os választások előtt George Bush elvi kérdést csinált belőle, hogy ő márpedig nem hallgat a közvélemény-kutatásokra. Igen. Ezt mondja mindenki, amikor a szavazás körül valami búzlik. De talán mégiscsak oda *kellott volna* figyelnie, mert az emberek 70 százaléka szerint rossz úton haladt. A választás napján is csak egy óriási pofon térítette észhez, ami után mégis velünk maradt az érzés: nem annyira odafigyelt, mint inkább azzal volt elfoglalva, hogy miként győzzön meg mindenkit arról, hogy igaza volt.

Egy vezetőnek *kreatív*nak kell lennie, fel kell találnia a spyolyviaszt, készen kell állnia, hogy új dolgokat kipróbáljon, merjen *kliséktől mentesen gondolkodni*. George Bush azzal hengeg, ő sosem változik, még akkor sem, ha a világ körülötte kifordul a négy sarkából. Isten őrizze, hogy bárki is vádolja ezért. Van valami zavaróan messiási buzgalom ebben a

rendíthetetlen bizonyosságban. Joe Biden szenátor fölidézett egy Bushsal történt beszélgetést, amelyre néhány hónappal azután került sor, hogy csapataink bemasíroztak Bagdadba. Joe az Ovális irodában körvonalazta aggodalmait az elnöknek: a síták és a szunniták robbanékony elegyéről, a szélnek eresztett iraki hadseregről, az olajmezőket fenyegető problémákról. „Az elnök *derűs* volt – emlékezik vissza Joe. – Azt mondta, biztos benne, hogy jó úton haladunk és minden rendben lesz.” „Elnök úr – mondtam végül –, hogy lehet biztos ebben, amíg nem ismeri az összes ténytet?” Bush ekkor kinyújtotta a kezét, és megnyugtatóan Joe vállára tette. „Az ösztöneim súgják – mondta. – Az ösztöneim.” Joe teljesen elképedt. Azt mondta Bushnak: „Elnök úr, az ösztönei nem elég jók.” Joe Biden biztosan nem volt meggyőződve arról, hogy az ügy el van intézve. És, ahogy mindannyian tudjuk, *nem is volt*.

A vezetés minden körülmények között a változás kezeléséről szól – mindegy, hogy egy vállalatot vagy egy országot vezetünk. A dolgok változnak, és mi kreatívvá válunk. Alkalmazkodunk. Talán Bush nem volt jelen aznap, amikor ezt a témát tárgyalták a Harvardon.

Egy vezetőnek *kommunikálnia* kell. Nem arról beszélek, hogy értelmetlenül folyjon belőle a szó, és be se álljon a szája. Hanem arról, hogy szembe kell néznie a valósággal, és meg kell mondania az igazságot. Úgy látszik, hogy a Bush-kormányból senki nem tud már egyenesen beszélni. Helyette az idejük nagy részét azzal töltik, hogy meggyőzzenek minket arról: a dolgok közel sem állnak olyan rosszul, mint ahogyan látszik. Nem tudom, hogy ez struccpolitika-e vagy tisztességtelenség, de egy idő után megőrjít. A kommunikáció azzal kezdődik, hogy még ha fájdalmas is, megmondod az igazságot. Az iraki háború – több más esemény

mellett – a kommunikáció óriási csődje volt. Bush olyan, mint az a fiú, aki *nem* kiabált farkast, amikor a farkas az ajtónál állt. Miután évekig azt mondta nekünk, hogy minden rendben, még a szerencsétlenségek és a káosz is, fölhagytunk azzal, hogy figyeljünk rá.

Egy vezetőnek *karakteres* személynek kell lennie. Ez a helyes és helytelen közötti különbség ismeretét feltételezi, és azt, hogy van benne elég bátorság a jó dolgokat megtenni. Abraham Lincoln egyszer azt mondta: „Ha meg akarod ismerni egy ember személyiségét, adj neki hatalmat.” George Bush rengeteg hatalmat kapott. Mit árult el ez a jelleméről? Bush erős hajlandóságot mutatott, hogy a világ színpadán vakmerő tetteket vigyen véghez, mert neki megvan a hatalma hozzá. Ámde a szörnyű következményeket már kevésbé veszi tekintetbe. Csapatainkat (nem is beszélve a több százezer ártatlan iraki állampolgárról) halálba küldte – miért? Hogy az olajtartalékainkat biztosítsa? Hogy megbosszulja az apját, mert Szaddám Huszein egyszer megpróbálta megöletni? Hogy megmutassa az apjának, hogy ő keményebb? Az iraki háború mögötti motivációk kérdései, a háború kivitelezése pedig katasztrofálisra sikerült. Egy ember, akinek igazán szilárd a jelleme, egyetlenegy katonát sem kér arra, hogy egy bukott elvért meghaljon.

Egy vezetőben kell lennie *kurázsinnak*. Pontosan a tökösségről beszélek. (És ez a női vezetőkre is vonatkozik.) A hengegés nem bátorság. A kemény beszéd nem bátorság. George Bush egy előkelő, kékvérű, connecticuti családból származik, de úgy beszél, mint egy cowboy. Tudod, valahogy így: „Az én puskám nagyobb, mint a te puskád.” A kurázsia a XXI. században nem pózolás és hósködést jelent. A bátorság eltökéltség amellet, hogy leülünk a tárgyalóasztalhoz és beszélünk.